

Друкований орган волинських краєзнавців

Ведучий рубрики Микола МАНЬКО, директор Державного історико-культурного заповідника м. Острога

Сто п'ятдесят п'ять років тому – 1 (13) вересня 1867 р. (1 вересня за Юліанським календарем – це початок церковного року) вийшов друком перший номер офіційного періодичного видання Волинсько-Житомирської православної єпархії під назвою «Волинские епархиальные ведомости». Ініціатором створення відомостей був архієпископ Агафангел (Соловйов), а серед його перших співредакторів зустрічаємо ім'я Миколи Петрова (на фото) – викладача Волинської духовної семінарії у Кременці, у майбутньому – визначного історика української літератури й освіти, одного з дванадцяти перших дійсних членів Української академії наук 1918 р. М. Петров майже півстоліття очолював Церковно-археологічний музей при Київській духовній академії, який зібрав і зберіг цінні пам'ятки доби князів Острозьких. Цій добі присвячена низка досліджень видатного вченого.

Часопис перші роки видавався дані на місяць, пізніше тричі, а останнє своє десятиліття, перед 1917 р. – то й щотижня. Видання змінювало свій обсяг, формат, логотип. Найдовше на логотипі була зображена ікона Почаївської Божої Матері та постаті преподобних Федора Острозького та Іова Почаївського. З 1867 по 1906 р., редакція часопису перебувала у Кременці, а друкувався він у Почаєві; з 1907 по 1917 р. відомості редагувалися і друкувалися в губернському та єпархіяльному місті Житомирі.

Це був другий за часом виходу в світ часопис на Волині – з 1838 р. в Житомирі вже видавали «Волинские губернские ведомости», орган державної адміністрації у краї. І «Губернские», і «Епархиальные» відомості мали як офіційну, так і неофіційну частини. Неофіційна частина «Волинских епархиальных ведомостей» розміщала на своїх сторінках проповіді архієреїв і визначених

священиків єпархії, богословські дослідження викладачів місцевої духовної семінарії, хроніку церковного життя, ювілейні статті про відомих священнослужителів та педагогів духовних шкіл і присвячені їм же некрологи.

Головна ж заслуга церковного часопису полягає в публікації впродовж півстоліття своєї діяльності сотень і сотень історичних статей, розвідок, публікацій документів з волинського церковного краєзнавства. Серед їх авторів – єпископ Острозький Ієрофей (Яків Лобачевський) і Орест Фотинський, Аполоній Сендульський і Стефан Барановський, Андрій Хойнацький і Микола Теодорович, брати Всеволод і Костянтин Храчевичі, Ювеналій Тиховський і Василь Левицький, Михайло Тучемський і Петро Антонович, низка інших чільних постатей волинського краєзнавства 1860 – 1910-хрр. Десятки публікацій «Волинских епархиальных ведомостей» присвячувалися острожкій старовині, її пам'яткам, династії князів Острозьких, їх академії і друкарні. Часопис друкував інформації про Острозьке Кирило-Мефодіївське братство і його жіноче училище, про заснування в Острозі Братства імені князів Острозьких, про реставрацію княжого замку в нашому місті. Там же можна знайти перші звіти церковного давньосховища, збірка якого лягла в основу відкритого 11 (24) серпня 1916 р. у замку музею князів Острозьких. Сама ця дата ґрунтується на публікації Михайла Струменського під назвою «Реставрация замка князей Острожских в г. Остроге», зробленій на сторінках єпархіяльних відомостей в січні 1917 р. Цей рік став останнім у піввіковій історії часопису, що десятиліттями був органом волинського краєзнавства.

